

BRYNDAL T., CABAJ W., MARGIELEWSKI W., PELC S. 2003. Record of the Holocene palaeoenvironmental changes in a Carpathian landslide: A case study of the Sikiarczyna landslide (Beskid Wyspowy Mts., Outer Carpathians, South Poland). *Folia Quaternaria* 74: 75–96.

MARGIELEWSKI W., OBIDOWICZ A., PELC S. 2003. Late Glacial - Holocene peat bog on Kotoń Mt. and its significance for reconstruction of palaeoenvironment in the Western Outer Carpathians (Beskid Makowski Range, South Poland). *Folia Quaternaria* 74: 35–56.

PISKORZ S. (red.) 2004. Klucze dydaktyczne do rozpoznawania wybranych elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego Polski [oprac. zespół aut. T. BRYNDAL, W. CABAJ, S. PELC, D. PIRÓG, S. PISKORZ]. Wydaw. Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków.

ROCZNICE, JUBILEUSZE ANNIVERSARIES, JUBILEES

70. ROCZNICA URODZIN DR. HAB. ANDRZEJA OBIDOWICZA

Dr. Andrzej Obidowicz
70th anniversary of birthday

Andrzej Obidowicz urodził się 31 października 1941 roku w Krakowie, jako drugie dziecko Ludwika i Janiny z domu Wręzlewicz. Szkołą Podstawową nr 24 im. Tadeusza Kościuszki

w Krakowie ukończył w roku 1955. W tym samym roku rozpoczął naukę w V Liceum Ogólnokształcącym im. A Witkowskiego w Krakowie, w którym zdał egzamin dojrzałości w 1959 roku, po czym podjął studia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego. W czasie studiów był członkiem Koła Przyrodników Studentów UJ, w którym przez dwa lata pełnił obowiązki kronikarza.

Pracę magisterską pt. „Okrzemki Źródła Lodowego w Dolinie Kościeliskiej w Tatrach” wykonał pod kierunkiem prof. Karola Starmacha. Dnia 21 czerwca 1966 roku zdał egzamin magisterski z wynikiem bardzo dobrym. Po zakończeniu studiów, w okresie 1 X 1966 – 30 IX 1967 odbył staż naukowy w Katedrze Torfoznawstwa Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, gdzie pod kierunkiem doc. Mariana Horawskiego zapoznał się z metodami analizy osadów biogenicznych. W tym samym czasie nastąpiło ważne wydarzenie w Jego życiu osobistym – 19 sierpnia 1967 roku wziął ślub z Marią Sokołowską, koleżanką ze studiów. Z czasem przyszły na świat dwie córki, starsza Ewa (ur. 1968), również absolwentka Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ oraz młodsza Barbara (ur. 1983), absolwentka Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ (Ryc. 1).

1 października 1967 roku A. Obidowicz został zatrudniony na etacie asystenta w Katedrze Torfoznawstwa Wydziału Melioracji Wodnych Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie, a po dwóch latach (1 X 1969) przeszedł na etat starszego asystenta. W tym czasie (listopad 1968) otworzył przewód doktorski w Instytucie Biologii Stosowanej Wyższej Szkoły Rolniczej w Krakowie. Pracę doktorską pt. „Powstawanie torfowisk w warunkach wysokogórskich na przykładzie wybranych obiektów w polskich Tatrach” wykonał pod kierunkiem doc. Mariana Horawskiego i obronił w czerwcu 1972 roku. W listopadzie 1972 roku został awansowany na etat adiunkta.

Pracując jako asystent w Katedrze Torfoznawstwa (w latach 1968/1969), jednocześnie odbył praktyczny kurs oznaczania mchów pod kierunkiem prof. Bronisława Szafrana w Instytucie

Ryc. 1. Z córkami i najstarszym wnukiem na szczycie Jałowca (Beskid Żywiecki) (zbiory rodzinne).

Fig. 1. With his daughters and oldest grandson at the summit of Jałowiec (in the Beskid Żywiecki) (family collection).

Botaniki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Następnie, w Zakładzie Paleobotaniki tegoż Instytutu zapoznał się z metodą analizy pyłkowej. W dziedzinę badań palinologicznych holocenu wprowadziła Go dr Wanda Koperowa, będąca wówczas autorytetem w zakresie analizy pyłkowej w obszarach górskich.

Z dniem 1 stycznia 1974 roku dr A. Obidowicz został zatrudniony na etacie adiunkta w Zakładzie Paleobotaniki Instytutu Botaniki PAN (Ryc. 2, 3). Od początku pracy naukowej w Instytucie Jego zainteresowania obejmowały przede wszystkim połodowcową historię

przemian środowiska naturalnego w górach Europy, głównie w Karpatach Zachodnich. W swoich badaniach wykorzystywał metody i zdobytą wiedzę zarówno z zakresu palinologii i paleoekologii, jak i telmatologii. Tej ostatniej dziedzinie, skupiającej całość zagadnień związanych z torfowiskami i obszarami bagiennymi, poświęcił szereg publikacji. Opisał w nich m.in. genezę i rozwój torfowisk na Podhalu i w Tatrach, identyfikując kilkanaście jednostek torfu różnej rangi i ich macierzyste zbiorowiska torfotwórcze, które w wielu przypadkach występują dzisiaj daleko poza granicami Polski. W oparciu

o analizę wielu tysięcy prób torfu opracował oryginalną skalę stopnia humifikacji torfu i skalę ilościowego udziału szczątków roślinnych w torfie (Obidowicz 1990). Jego autorstwa jest także charakterystyka głównych typów torfów w oparciu o zawartość popiołu (Obidowicz 1990). Zainicjował powstanie kolekcji porównawczej preparatów tkanek roślinnych i jednostek torfowych, znajdującej się w zbiorach Działu Palaeobotanicznego Muzeum Botaniki Instytutu Botaniki PAN, którą systematycznie powiększa do chwili obecnej.

W 1975 roku, w czasie dwutygodniowego pobytu w Brnie (Botanický Ústav ČSAV), poznał metody analizy torfu stosowane w tamtejszym ośrodku.

W 1976 roku brał udział w V Międzynarodowym Kongresie Torfowym w Poznaniu, na

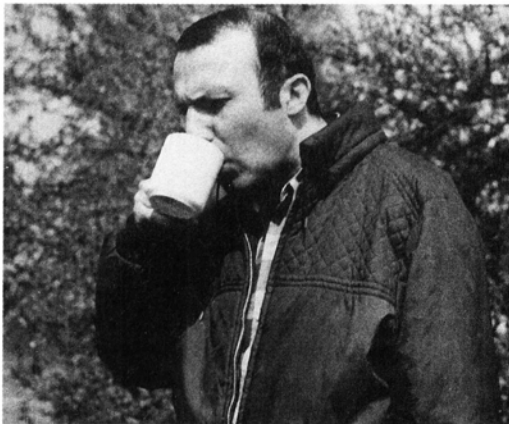
którym nawiązał kontakt z najważniejszymi ośrodkami alpejskimi badającymi torfowiska.

W 1977 roku otrzymał zaproszenie od jednego z instytutów Uniwersytetu Monachijskiego (Lehrstuhl für Landschaftsökologie und Landschaftsplanung der TUM). W czasie sześciotygodniowego pobytu w tym ośrodku był m.in. jednym z konsultantów programu badań torfowisk Alp Bawarskich. W 1979 roku, w tym samym instytucie, otrzymał od Fundacji DAAD (Deutscher Akademischer Austausch Dienst) stypendium, na którym przebywał trzy miesiące, opracowując monograficznie, wspólnie z Michaelem Schoberem, torfowisko „Sennalpe” w Alpach Bawarskich (Obidowicz, Schober 1985). W kolejnych latach wyjeżdżał na kilkutygodniowe pobyty do różnych alpejskich ośrodków naukowych Szwajcarii, Austrii i Niemiec, co

Ryc. 2. „Social meeting” podczas III Symposium of the International Work Group for Palaeoethnobotany, Kraków, 1974 rok. Od lewej: G. Jørgensen, P. Pals, Z. Tomczyńska, A. Obidowicz (fot. A. Pachosiński).

Fig. 2. A 'social meeting' during the IIIrd Symposium of the International Working Group for Palaeoethnobotany (1974). From the left: G. Jørgensen, P. Pals, Z. Tomczyńska and A. Obidowicz (phot. A. Pachosiński).

Ryc. 3. Podczas pierwszych wyjazdów do Belchatowa (1974 rok) – A. Obidowicz gasi pragnienie (mlekiem) (fot. L. Stuchlik).

Fig. 3. A visit to Belchatów in 1974. A thirsty palaeobotanist (A. Obidowicz) drinking milk (phot. L. Stuchlik).

pozwoło na badania porównawcze torfowisk różnych pięter klimatyczno-roślinnych Alp i zaowocowało szeregiem artykułów naukowych oraz popularnonaukowych. Ostatnim etapem badań górskich torfowisk w Europie był Kaukaz, w 1990 roku.

Równoległe z badaniami paleofitosocjologicznymi i torfoznawczymi A. Obidowicz prowadził badania palinologiczne dotyczące w głównej mierze późnoglacialno-holocenijskiej historii Karpat Zachodnich. Szczególnie istotne wyniki tych badań to zrekonstruowanie historii formowania się pięter roślinnych w Tatrach oraz odtworzenie holocenijskiej historii lasów Beskidu Wysokiego. Badania palinologiczne A. Obidowicza nad polodowcową historią szaty roślinnej dotyczą także zapisu zmian wywołanych działalnością człowieka, głównie na obszarze Karpat. We współpracy z archeologami (m.in. z prof. Sławomirem Kadrowem z Instytutu Archeologii i Etnologii PAN w Krakowie) badał historię osadnictwa w rejonie Krakowa.

Palinologiczne i paleoekologiczne badania historii szaty roślinnej i klimatu A. Obidowicz łączy z badaniami współczesnego opadu sporomorff w obszarach górskich. Ich celem jest ustalenie relacji między współczesnymi zbiorowiskami roślinnymi a sposobem, w jaki zapisują

się one w spektrach pyłkowych. Badania te stanowią podstawę interpretacji wyników analiz palinologicznych. Część rezultatów tych badań została już opublikowana.

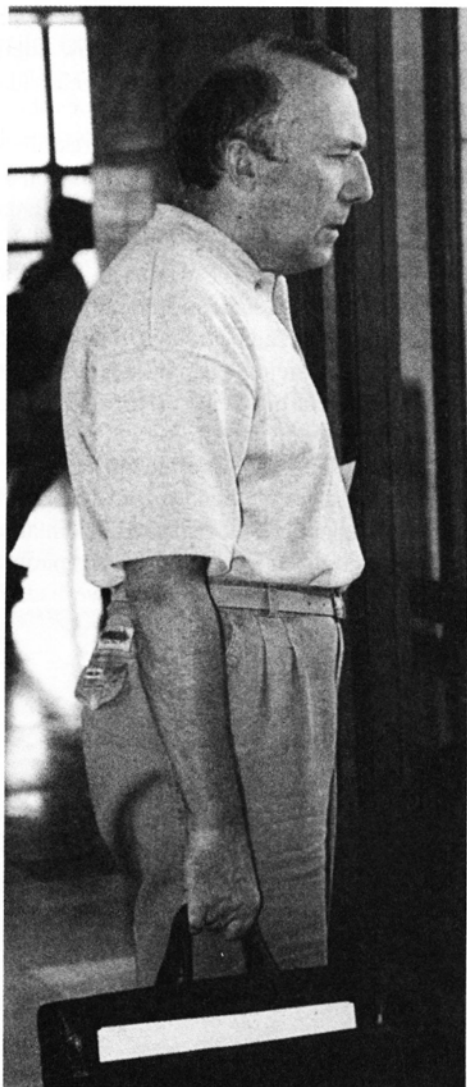
Od roku 1977 A. Obidowicz uczestniczył jako główny wykonawca w wielu projektach badawczych finansowanych przez Komitet Badań Naukowych oraz w projekcie Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej „TRAKT”. W ramach tego ostatniego, realizowano w latach 1999–2000 badania poświęcone odtwarzaniu warunków naturalnych osadnictwa pradziejowego i wczesnośredniowiecznego na Garbie Tenczyńskim i Pogórzu Wielickim.

W latach 1977–1988 brał udział w międzynarodowym programie badawczym IGCP-158: „Zmiany paleohydrologiczne w strefie umiarkowanej w ciągu ostatnich 15 tysięcy lat (podprogram B)”. W oparciu o kompleksowe badania

Ryc. 4. Dr Andrzej Obidowicz mówi o historii roślinności Podhala podczas konferencji Vistula Basin (1988 rok). Obok prelegenta, od lewej: M. Kotarbowa, S. Żurek, siedzą: B. Ammann, M. Ralska-Jasiewiczowa, T. Goslar, A. Walanus, pierwszy z prawej K.-E. Behre.

Fig. 4. Dr Andrzej Obidowicz explains the history of plant succession at Podhale during the Vistula Basin Conference (1988). Standing near him (from the left): M. Kotarbowa and S. Żurek. Sitting (from the left): B. Ammann, M. Ralska-Jasiewiczowa, T. Goslar, A. Walanus, K.-E. Behre.

Ryc. 5. Podczas 5. Europejskiej Konferencji Paleobotaniczno-Palinologicznej w Krakowie, 1998 rok (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 5. The 5th European Palaeobotanic-Palynological Conference in Cracow, 1988 (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

paleoekologiczne i paleoklimatologiczne osadów torfowych opracował rekonstrukcję zmian środowiska przyrodniczego wzorcowego stanowiska Puścizna Rękowiańska w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej (Ryc. 4).

W 1997 roku Rada Naukowa Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk

nadała Andrzejowi Obidowiczowi tytuł doktora habilitowanego nauk biologicznych w zakresie biologii-paleobotaniki. Rozprawa habilitacyjna pt. „A Late-glacial-Holocene history of the formation of vegetation belts in the Tatra Mts.” stanowi cenny wkład Autora w poznanie historii szaty roślinnej Tatr.

W 1998 roku, w ramach 5. Paleobotaniczno-Palinologicznej Europejskiej Konferencji organizowanej przez Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN (26–30 czerwca 1998), A. Obidowicz prowadził trzecią wycieczkę konferencyjną na Podhale i w Tatry poświęconą trzeciorzędowej i czwartorzędowej (holoceńskiej) historii flory tego regionu oraz współczesnej roślinności (Ryc. 5; Obidowicz et al. 1998).

Od roku 1998 do przejścia na emeryturę w 2006 roku A. Obidowicz pracował na stanowisku docenta w Instytucie Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie, realizując swój główny cel badawczy, jakim było odtworzenie zmian środowiska przyrodniczego polskich Karpat Zachodnich po ostatnim zlodowaceniu. Uzyskane przez Niego dane wykorzystane zostały m.in. w monografii pt. *Late Glacial and Holocene history of vegetation in Poland based on isopollen maps* (Ralska-Jasiewiczowa et al. 2004). Dla tej publikacji opracował we współautorstwie późnoglacialną i holocenną historię rozprzestrzeniania się na obszarze Polski kilku najważniejszych drzew (*Abies*, *Picea*, *Pinus cembra*). Współpracując z prof. Włodzimierzem Margielewskim, z Instytutu Ochrony Przyrody PAN, był w latach 2000–2001 wykonawcą w projekcie badawczym Komitetu Badań Naukowych, dotyczącym polodowcowych przemian klimatu i rozwoju faz osuwiskowych w Karpatach Zachodnich.

W ramach swojej działalności dydaktycznej przez szereg lat prowadził wykłady z wybranych zagadnień historycznej geografii roślin oraz zajęcia terenowe podczas praktyk studenckich organizowanych przez Instytut Botaniki PAN, a z chwilą utworzenia Międzynarodowego Studium Doktoranckiego Nauk Przyrodniczych Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, także dla jego uczestników. W latach 2003–2010 pracował w Samodzielnej Katedrze Biosystematyki

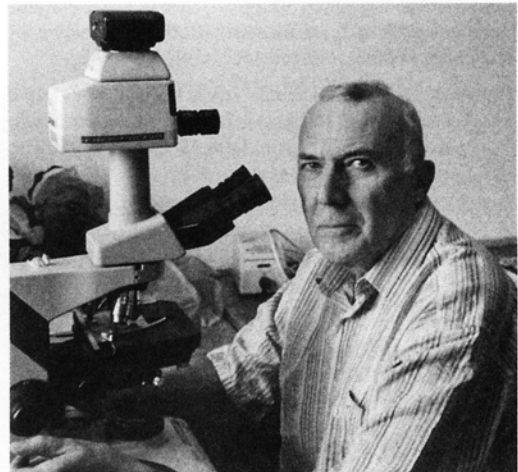
Ryc. 6. Uroczystość w Zakładzie Paleobotaniki (1999 rok). Od lewej: D. Nalepka, A. Obidowicz, L. Stuchlik, J. Wieser, W. Granoszewski (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 6. A celebration meeting at the Department of Palaeobotany, Institute of Botany, Polish Academy of Sciences (1999). From the left: D. Nalepka, A. Obidowicz, L. Stuchlik, J. Wieser, and W. Granoszewski (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Uniwersytetu Opolskiego, gdzie prowadził wykłady i ćwiczenia z zakresu podstaw biologii, historycznej geografii roślin i biologii torfowisk. Przez szereg lat, aż do chwili obecnej, prowadził kursy specjalistyczne z zakresu oznaczania tkanek roślin torfotwórczych dla młodszych pracowników naukowych wyższych uczelni oraz Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN, a także sprawował opiekę naukową nad krajowymi i zagranicznymi gośćmi i stażystami Zakładu Paleobotaniki IB PAN.

W 2003 roku A. Obidowicz był recenzentem pracy doktorskiej mgr Anny Baranowskiej-Kąckiej pt. „Holocenska historia roślinności Gór Izerskich”, obronionej na Uniwersytecie Wrocławskim. W 2005 roku została obroniona rozprawa doktorska mgr Danuty Drzymulskiej pt. „Późnoglacialna i holocenska historia roślinności wybranych torfowisk Puszczy Knyszyńskiej”, wykonana w Instytucie Biologii Uniwersytetu w Białymstoku pod kierunkiem doc. A. Obidowicza. Uzyskała ona wysokie oceny recenzentów. Popularyzując wiedzę z zakresu biologii i geografii torfowisk, A. Obidowicz wygłaszał wielokrotnie referaty, m.in. na forum Towarzystwa

Przyrodników im. Kopernika w Krakowie. W latach 1997–2010 był członkiem Rady Naukowej Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN, a w latach 2003–2010 także członkiem Rady Wydziału Przyrodniczo-Technicznego Uniwersytetu

Ryc. 7. Przy mikroskopie, jako emeryt, wiosną 2008 roku (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 7. A. Obidowicz, then a professor-emeritus, at his microscope, Spring 2008 (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Opolskiego; był także członkiem Komisji Obszarów Torfowiskowych przy Państwowej Radzie Ochrony Przyrody (1978–1983), przez dwie kadencje pełnił funkcję sekretarza naukowego Komisji Paleogeografii Czwartorzędu Polskiej Akademii Nauk (1979–1982). Nadal jest członkiem Komisji Prehistorii Karpat oraz Komisji Paleogeografii Czwartorzędu Polskiej Akademii Umiejętności. Od roku 2006 jest członkiem redakcji *Nature Journal*.

Od początku swojej pracy w Zakładzie Paleobotaniki IB PAN bierze udział w życiu Zakładu (Ryc. 6), w kontaktach koleżeńskich jest sympatyczny i bezpośredni, z dużym poczuciem humoru, do chwili obecnej aktywny w pracy naukowej (Ryc. 7).

Z okazji 70. urodzin składamy Drogiemu Koledze życzenia dobrego zdrowia i dalszej aktywności naukowej w gronie koleżanek i kolegów z Zakładu Paleobotaniki Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie.

Ewa ZASTAWIAK-BIRKENMAJER,
Ewa MADEYSKA

SPIS PUBLIKACJI

- OBIDOWICZ A. 1969. Nowe stanowiska *Rubus chamaemorus* L. na terenie woj. Olsztyńskiego. – [New localities of *Rubus chamaemorus* L. on the territory of Olsztyn voivode]. *Fragm. Florist. Geobot.* **15**(1): 59–61.
- OBIDOWICZ A. 1969. Okrzeski Źródła Lodowego w Dolinie Kościeliskiej w Tatrach. – [Diatoms of the Ice Spring at Kościeliska Valley in Tatra Mts]. *Fragm. Florist. Geobot.* **15**(2): 229–244.
- OBIDOWICZ A. 1975. Entstehung und Alter einiger Moore im nördlichen Teil der Hohen Tatra. – [Geneza i wiek kilku torfowisk po północnej stronie Tatr Wysokich]. *Fragm. Florist. Geobot.* **21**(3): 289–323.
- OBIDOWICZ A. 1976. Geneza i rozwój torfowiska w Wolbromiu. – [Genesis and development of the peat-bog at Wolbrom (S Poland)]. *Acta Palaeobot.* **17**(1): 45–54.
- OBIDOWICZ A. 1976. Torfowiska różnych stref klimatycznych Ziemi. *Wszczęświat* **6**: 148–152.
- OBIDOWICZ A. 1977. Ochrona torfowisk Tatr i Podhala. – [Protection of peatbogs in the Tatry range and Podhale foreland]. *Chrońmy Przyrodę Ojczyznę* **33**(3): 50–55.
- OBIDOWICZ A. [tłum.] 1977. G. KAULE: Ochrona torfowisk w Republice Federalnej Niemiec. – [G. KAULE: The pro-

tection of peatbogs in the Federal Republic in Germany.]. *Chrońmy Przyrodę Ojczyznę* **33**(3): 64–75.

- OBIDOWICZ A. [tłum.] 1977. K. RYBNIČEK: Torfowiska Czechosłowacji i zagadnienia ich ochrony. – [K. RYBNIČEK: The peatbogs of Czechoslovakia and the problems of their conservation.]. *Chrońmy Przyrodę Ojczyznę* **33**(3): 56–63.
- OBIDOWICZ A. [recenzja] 1977. F. OVERBECK: Botanisch-geologische Moorkunde. Karl Wachholz Verlag, Neumünster, 1975, 719 str. *Chrońmy Przyrodę Ojczyznę* **33**(3): 76–77.
- OBIDOWICZ A. 1978. Torfowiska Alp. *Wszczęświat* **7–8**: 186–189.
- OBIDOWICZ A. 1978. Genese und Stratygraphie des Moores „Bór na Czerwonem” in Orawa - Nowy Targ - Mulde. – [Geneza i startygrafia torfowiska „Bór na Czerwonem” w Kotlinie Orawsko-Nowotarskiej]. *Fragm. Florist. Geobot.* **24**(3): 447–466.
- MANECKI A., MICHALIK M., OBIDOWICZ A., WILCZYŃSKA-MICHALIK W. 1978. Charakterystyka mineralogiczna i palinologiczna pyłów eolicznych z opadów w Tatrach w latach 1973 i 1974. – [Mineralogическая i palinologicическая характеристика еоловых пылей из выпаданий в Татрах за 1973 и 1974 годы]. *Prace Mineralogiczne PAN, Oddział Kraków, Komisja Nauk Mineralogicznych* **57**: 19–43.
- OBIDOWICZ A. 1982. Połodowcowa historia lasów w Alpach. *Wszczęświat* **83**(12): 205–208.
- OBIDOWICZ A. 1985. Torfowiska górskie w Europie. – [Upland moors in Europe]. *Kosmos* **34**(2): 299–310.
- OBIDOWICZ A. 1985. Puścizna Rękowiańska near Czarny Dunajec. Late Glacial and Holocene history of forests and peat-bogs in the Orawa - Nowy Targ Basin [doniesienie]. W: D. POPRAWA (red.), Problems of Quaternary geology, mineral waters and engineering geology in the Polish Carpathians. 13 Congress Carpatho-Balkan Geological Association, Guide to excursion 5. Geological Institute, Kraków, s. 23–24.
- OBIDOWICZ A., SCHOBER H. M. 1985. Moorkundliche und vegetationsgeschichtliche Untersuchungen des Senalpenmoores im Trauchgauer Flysch (Ammergebirge). *Ber. Bayer Bot. Ges.* **56**: 147–165.
- OBIDOWICZ A. 1986. Połodowcowa historia szaty roślinnej i osadnictwa na Podhalu. – [Postglacial development of the vegetation in the Tatra Mts]. *Wierchy* **55**: 141–152.
- OBIDOWICZ A. 1987. Puścizna Rękowiańska near Czarny Dunajec. Late Glacial and Holocene history of forests vegetation in the Orawa-Nowy Targ Basin. W: L. STUCHLIK (red.), From the Jurassic to the Holocene: the palaeoflora and palaeo-ecology of W and S Poland. XIV International Botanical Congress, Guide for Field Trips, Guide to Excursion No. 24, Berlin, August 1987, s. 38–41.

- RALSKA-JASIEWICZOWA M., OBIDOWICZ A., HARMATA K., SZCZEPANEK K. 1987. Palaeoenvironmental changes in the Polish Carpathians during the last 12 000 years. W: IGCP 158 Palaeohydrological changes in the temperate zone in the last 15000 years. Symposium at Höör, Sweden, 18–26 May 1987. *Lundqua Report* 27: 93–96.
- OBIDOWICZ A. 1988. The Bór na Czerwonem raised bog. W: Lateglacial and Holocene Environmental Changes Vistula Basin 1988. Excursion Guide Book – Symposium, Cracow, 15–21 June 1988. Publishing House Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Cracow, s. 90–93.
- OBIDOWICZ A. 1988. The Puścizna Rękowiańska raised bog. W: Lateglacial and Holocene Environmental Changes Vistula Basin 1988. Excursion Guide Book – Symposium, Cracow, 15–21 June 1988. Publishing House Wydawnictwa Akademii Górniczo-Hutniczej, Cracow, s. 87–90.
- OBIDOWICZ A. 1989. Major aspects of the history of vegetation in the Podhale area (inner West Carpathians). W: M. RALSKA-JASIEWICZOWA (red.), Flora and Vegetation of Poland. Changes, Management and Conservation: 1928–1988. 19th International Phytogeographic Excursion, Kraków, 7–26 July 1989. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 7.
- OBIDOWICZ A. 1989. Type region P-a: Inner West Carpathians - Nowy Targ Basin. W: M. RALSKA-JASIEWICZOWA (red.), Environmental changes recorded in lakes and mires of Poland during the last 13 000 years. Part three. *Acta Palaeobot.* 29(2): 11–15.
- RALSKA-JASIEWICZOWA M., OBIDOWICZ A., HARMATA K., SZCZEPANEK K. 1989. Palaeoenvironmental changes in the Polish Carpathians during the last 12000 years. W: Flora and Vegetation of Poland. Changes, Management and Conservation: 1928–1988. 19th International Phytogeographic Excursion, Kraków, 7–26 July 1989. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 8.
- OBIDOWICZ A. 1990. Palaeoecological investigations in the Western Carpathian Mountains [krótka notatka]. *Pol. Bot. Stud. Guideb. Ser. 1*: 118.
- OBIDOWICZ A. 1990. Eine pollenanalytische und moorkundliche Studie zur Vegetationsgeschichte des Podhale-Gebietes (West-Karpaten). – [Palinologiczne i torfoznawcze badania nad historią roślinności Podhala (Karpaty Zachodnie)]. *Acta Palaeobot.* 30(1,2): 147–219.
- RALSKA-JASIEWICZOWA M., OBIDOWICZ A., HARMATA K., SZCZEPANEK K. 1992. Palaeoenvironmental changes in the Polish Carpathians (S. Poland) during the last 12 000 years. *Veröffentlichungen des Geobotanischen Institutes. ETH, Stiftung Rübel in Zürich* 107: 109–115.
- OBIDOWICZ A. 1992. Major aspects of the history of vegetation in the Podhale area (Inner West Carpathians, S. Poland). *Veröffentlichungen des Geobotanischen Institutes. ETH, Stiftung Rübel in Zürich* 107: 172–176.
- OBIDOWICZ A. 1993. Wahania górnej granicy lasu w późnym plejstocenie i holocenie w Tatrach. – [Fluctuation of the forest limit in the Tatra Mts during the last 12 000 years]. *Dokumentacja Geograficzna* 4–5: 31–43.
- OBIDOWICZ A. 1993. Biogeograficzne i paleoekologiczne badania porównawcze na torfowiskach górskich w Europie, w latach 1980–1990. – [Biogeographical and palaeoecological comparative studies of the mountain mires in Europe (1980–1990)]. *Wiadom. Bot.* 37(3/4): 65–66.
- BAUMGART-KOTARBA M., KOTARBA A., OBIDOWICZ A. 1994. Kontrowersje datowań radiowęglowych i wyników badań palinologicznych na przykładzie osadów z Tatr Polskich. – [Controversy between radiocarbon dating, palinological and sedimentological data from Late Quaternary sediments of the Polish Tatra Mountains]. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej, Seria Matematika-Fizyka* 71, *Geochronometria* 10: 190–205.
- LIEBELT P., OBIDOWICZ A. 1994. Die Holozäne Evolution der natürlichen Umwelt in der Stufe der oberen Waldgrenze in der West-Tatra. – [Holocene habitat changes near the timber line in the Western Carpathians]. *Mitteilungen der Österreichischen Geographischen Gesellschaft* 136: 243–262.
- OBIDOWICZ A. 1995. Fluctuation of the upper timberline in the Tatra Mts. during the last 12 000 years. W: W. SCHIRMER (red.), INQUA 1995. Quaternary field trips in Central Europe, vol. 1. Verlag Dr. Friedrich Pfeil, München, s. 329–331.
- OBIDOWICZ A. 1995. History of vegetation in the Podhale area. W: W. SCHIRMER (red.), INQUA 1995. Quaternary field trips in Central Europe, vol. 6. Carpathian Traverse. Verlag Dr. Friedrich Pfeil, München, s. 334.
- OBIDOWICZ A. 1995. Historia formowania się pięter roślinnych w Tatrach. – [History of the formation of vegetation zones in the Tatras]. W: A. KOWNACKI (red.), Przyroda Tatrzańskiego Parku Narodowego a Człowiek. Materiały I Ogólnopolskiej Konferencji Przyroda Tatrzańskiego Parku Narodowego a Człowiek: stan i perspektywy badań tatrzańskich, Zakopane – Kraków, 6–9 października 1995. Tatrzański Park Narodowy, Zakopane, s. 41.
- OBIDOWICZ A. 1995. Historia szaty roślinnej. W: Z. MIREK, J. J. WÓJCICKI (red.), Szata roślinna Parków Narodowych i Rezerwatów Polski Południowej. Przewodnik Sesji Terenowych 50 Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 106–107.
- OBIDOWICZ A. 1996. Połodowcowa historia szaty roślinnej. – [Post-glacial history of vegetation]. W: Z. MIREK (red.), Przyroda Tatrzańskiego Parku Narodowego, Tatry i Pod-

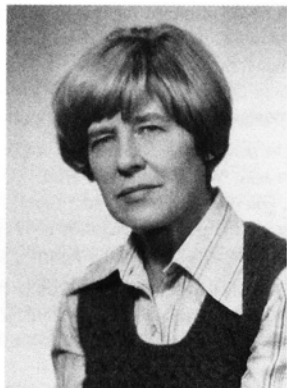

- tatrze, T. 3. Tatrzński Park Narodowy, Kraków – Zakopane, s. 229–236.
- OBIDOWICZ A. 1996. A Late Glacial-Holocene history of the formation of vegetation belts in the Tatra Mts. *Acta Palaeobot.* **36**(2): 159–206.
- OBIDOWICZ A. 1996. 13 000 lat historii lasów tatrzańskich. *Wierchy* **61**: 103–114.
- OBIDOWICZ A. 1996. Połodowcowa historia Karpat Zachodnich. [krótka notatka]. *Wierchy* **62**: 140.
- HOLYŃSKA B., OSTACHOWICZ B., OSTACHOWICZ J., SAMEK L., WACHNIEW P., OBIDOWICZ A., WOBRAUSCHEK P., STRELI C., HALMETSCHLAGER G. 1998. Characterisation of ^{210}Pb dated peat core by various X-ray fluorescence techniques. *Science of the Total Environment* **218**: 239–248.
- OBIDOWICZ A. 1997. Połodowcowa historia świerka w Tatrach. W: Struktura i dynamika górskich borów świerkowych. Sympozjum ku czci prof. S. Myczkowskiego w XX rocznicę śmierci, 25–27 września, 1997. Streszczenia referatów.
- OBIDOWICZ A. 1998. Puścizna Rękowiańska 659 m a.s.l. W: A. OBIDOWICZ, M. LESIAK, K. TOWPASZ (red.), Tertiary-Quaternary (Holocene) floras and recent vegetation of the sub-Tatra and Tatra Mts regions. Guide to Excursion 3. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, 26–30 June 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 11–18.
- OBIDOWICZ A. 1998. Zielony Staw Gąsienicowy Lake 1671 m a.s.l. W: A. OBIDOWICZ, M. LESIAK, K. TOWPASZ (red.), Tertiary-Quaternary (Holocene) floras and recent vegetation of the sub-Tatra and Tatra Mts regions. Guide to Excursion 3. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, 26–30 June 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 23–24.
- OBIDOWICZ A. 1998. Żabie Oko peat-bog 1390 m a.s.l. W: A. OBIDOWICZ, M. LESIAK, K. TOWPASZ (red.), Tertiary-Quaternary (Holocene) floras and recent vegetation of the sub-Tatra and Tatra Mts regions. Guide to Excursion 3. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, 26–30 June 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 25–29.
- OBIDOWICZ A., TOWPASZ K. 1998. Tatra Mountains. W: A. OBIDOWICZ, M. LESIAK, K. TOWPASZ (red.), Tertiary-Quaternary (Holocene) floras and recent vegetation of the sub-Tatra and Tatra Mts regions. Guide to Excursion 3. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, 26–30 June 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 18–22.
- OBIDOWICZ A., LESIAK M., TOWPASZ K. (red.) 1998. Tertiary-Quaternary (Holocene) floras and recent vegetation of the sub-Tatra and Tatra Mts regions. Guide to excursion 3. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, 26–30 June 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- LESIAK M., OBIDOWICZ A. 1998. Podhale. W: A. OBIDOWICZ, M. LESIAK, K. TOWPASZ (red.), Tertiary-Quaternary (Holocene) floras and recent vegetation of the sub-Tatra and Tatra Mts regions. Guide to Excursion 3. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, 26–30 June 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 5–18.
- LESIAK M., OBIDOWICZ A. 1998. The Tatras and Krościenko. W: A. OBIDOWICZ, M. LESIAK, K. TOWPASZ (red.), Tertiary-Quaternary (Holocene) floras and recent vegetation of the sub-Tatra and Tatra Mts regions. The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, 26–30 June 1998, Cracow, Poland. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 25–43.
- OBIDOWICZ A. 1998. Połodowcowa historia świerka w polskich Karpatach. *Wierchy* **64**: 248–252.
- OBIDOWICZ A. 1999. Jodła pospolita w historii lasów w polskich Karpatach. *Wierchy* **65**: 195–196.
- OBIDOWICZ A. 2000. Torfowiska i złoża torfu w górach Europy. – [Mires and peat deposits in the European mountains]. W: I. LIPIARSKI (red.), XXIII Sympozjum Geologia Formacji Węglonośnych Polski, Kraków, 12–13 kwietnia 2000. Materiały, Zakład Geologii Złóż Węgla Akademii Górniczo-Hutniczej im. S. Staszica, Kraków, s. 97–98.
- OBIDOWICZ A. 2001. „Torfowiska Polesia” St. Kulczyńskiego 60 lat później. – [St. Kulczyński's "Peat Bogs of Polesie" 60 years later]. W: I. LIPIARSKI (red.), XXIV Sympozjum „Geologia formacji węglonośnych Polski”, Kraków, 25–26 kwietnia 2001. Materiały, AGH, Państwowy Instytut Geologiczny, Polskie Towarzystwo Geologiczne, Kraków, s. 69–73.
- OBIDOWICZ A. [recenzja] 2001. K. TOBOLSKI, Przewodnik do oznaczania torfów i osadów jeziornych. *Vademecum Geobotanicum*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2000, 508 str. *Wiadom. Bot.* **45**(1/2): 117–118.
- MADEYSKA E., OBIDOWICZ A. 2001. Wyniki analiz paleobotanicznych stanolizyn Cholerzyn. – [Palaeobotanical analyses of Cholerzyn site]. W: S. KADROW (red.), Źródła z badań wykopaliskowych na trasie autostrady A4 w Małopolsce, Krakowski Zespół do Badań Autostrad, Via Archaeologica, Przyroda i Człowiek, materiały do studiów, Kraków, s. 65–74.
- WOŁOWSKI K., OBIDOWICZ A., WAWRZYCKA I. 2002. *Pediastrum* species (*Chlorophyceae*) in Quaternary sediments of „Żabie Oko” peat bog in the Tatra Mts. *Acta Palaeobot.* **42**(1): 51–61.
- OBIDOWICZ A. [recenzja] 2002. I. GORISSEN, Die grossen Hochmoore und Heidelandschaften in Mitteleuropa:

- Natur – Landschaft – Naturschutz. Selbstverlag Ingmar Grissen, Siegburg, 1998, 190 str. *Wiadom. Bot.* **46**(1/2): 102–103.
- OBIDOWICZ A. 2003. The holocene development of forests in the Pilsko Mt. area (Beskid Żywiecki Range, South Poland). *Folia Quaternaria* **74**: 7–15.
- MARGIELEWSKI W., OBIDOWICZ A., PELC S. 2003. Late-Glacial-Holocene peat bog on Kotoń Mt. and its significance for reconstruction of palaeoenvironment in the Western Outer Carpathians (Beskid Makowski Range, South Poland). *Folia Quaternaria* **74**: 31–56.
- OBIDOWICZ A. 2004. Limba europejska (*Pinus cembra* L.) w historii lasów karpaccich. *Wierchy* **68**: 246–249.
- OBIDOWICZ A., RALSKA-JASIEWICZOWA M., KUPRYJANOWICZ M., SZCZEPANEK K., LATAŁOWA M., NALEPKA D. 2004. *Picea abies* (L.) Karst. – Spruce. W: M. RALSKA-JASIEWICZOWA et al. (red.), Late Glacial and Holocene history of vegetation in Poland based on isopollen maps. W: Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 147–157.
- OBIDOWICZ A., SZCZEPANEK K., MADEYSKA E., NALEPKA D. 2004. *Abies alba* Mill. – Fir. W: M. RALSKA-JASIEWICZOWA et al. (red.), Late Glacial and Holocene history of vegetation in Poland based on isopollen maps. W: Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 31–38.
- OBIDOWICZ A., SZCZEPANEK K., NALEPKA D. 2004. *Pinus cembra* L. – European stone pine. W: M. RALSKA-JASIEWICZOWA et al. (red.), Late Glacial and Holocene history of vegetation in Poland based on isopollen maps. W: Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków, s. 159–164.
- OBIDOWICZ A. 2004. Holocenska historia roślinności Babiej Góry. – [The Holocene history of vegetation in the Mt Babia Góra area.]. W: B. WOŁOSZYN, A. JAWORSKI, J. SZWAGRZYK (red.), Babiogórski Park Narodowy. Monografia Przyrodnicza. Babiogórski Park Narodowy. Komitet Ochrony Przyrody PAN przy współpr. Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN. Wydawnictwo i Drukarnia Towarzystwa Słowaków w Polsce, Kraków, s. 423–428.
- MARGIELEWSKI W., OBIDOWICZ A., PELC S. 2004. Rejestr zmian klimatycznych późnego glacjału i holocenu w osadach torfowiska niskiego pod Kotoniem (Beskid Makowski, Karpaty Zewnętrzne). *Prace Komisji Paleogeografii Czwartorzędu PAU* **1**: 79–87.
- OBIDOWICZ A. 2004. Holocenska historia szaty roślinnej Beskidu Żywieckiego zapisana w osadach organicznych rejonu Babiej Góry i Pilska. W: Warsztaty geomorfologiczne: „Pokrywy stokowe gór średnich strefy umiarkowanej i ich znaczenie paleogeograficzne”. Materiały, Babia Góra, 18–22 września 2004. Materiały konferencyjne, Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Śląski, Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich, Babiogórski Park Narodowy, Sosnowiec, s. 54–59.
- OBIDOWICZ A. [recenzja] 2004. H. J. BEUG, Leitfaden der Pollenbestimmung für Mitteleuropa und angrenzende Gebiete. Dr. Friedrich Pfeil, 2004, 542 str. *Acta Palaeobot.* **44**(2): 345–346.
- OBIDOWICZ A. 2005. Geneza torfowisk podhalańskich. W: A. MIECHÓWKA, T. ZALEWSKI (red.), Gleby górskie – geneza, właściwości, zagrożenia. II Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Kraków – Niedzica – Zawoja, 14–16 września 2005. Przewodnik Terenowy, s. 4–7.
- LESIAK M., OBIDOWICZ A. 2006. Dęby w historii szaty roślinnej Polski. W: W. BUGAŁA (red.), Dęby *Quercus robur* L., *Quercus petraea* (Matt.) Liebl. Nasze drzewa leśne monografie popularnonaukowe, 11. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań – Kórnik, s. 7–20.
- OBIDOWICZ A., MARGIELEWSKI W. 2008. Problematyka klasyfikacji torfowisk górskich. W: S. ŻUREK (red.), Torfowiska gór i wyżyn. Uniwersytet im. J. Kochanowskiego, Kielce, s. 103–109.
- KARPIŃSKA-KOŁACZEK M., STACHOWICZ-RYBKA R., OBIDOWICZ A. 2008. The history of vegetation changes based on pollen analysis of small lakes situated near Węgorzewo (NE Poland). 12th International Palynological Congress, 8th International Organisation of Palaeobotany Conference, Bonn, 30.08–05.09.2008, s. 137.
- POCHOCKA-SZWARC K., STACHOWICZ-RYBKA R., OBIDOWICZ A., KOŁACZEK P., KARPIŃSKA M. 2008. Wstępne wyniki badań sedimentologicznych i paleobotanicznych osadów kopalnego zbiornika jeziornego z okolic Węgorzewa. W: A. WACNIK, E. MADEYSKA (red.), Północno-wschodnia Polska w holocenie. Człowiek i jego środowisko. Botanical Guidebooks, 30. Polish Academy of Sciences, W: Szafer Institute of Botany, Kraków, s. 133–146.
- MARGIELEWSKI W., MICHCZYŃSKI A., OBIDOWICZ A. 2009. Records of the Middle- and Late Holocene palaeoenvironmental changes in the Pcim-Sucha landslide peat bogs (Beskid Makowski Mts., Polish Outer Carpathians). *Geochronometria* **35**: 11–23.
- STACHOWICZ-RYBKA R., GAŚSIOROWSKI M., KARPIŃSKA-KOŁACZEK M., KOŁACZEK P., KRAWCZYK M., KUPRYJANOWICZ M., MIROSLAW-GRABOWSKA J., OBIDOWICZ A., POCHOCKA-SZWARC K., SIENKIEWICZ E., WINTER H. 2009. Późnoglacialne i holocenske zmiany środowiska przyrodniczego w rejonie kopalnego jeziora skaliskiego (Kraina Wielkich Jezior Mazurskich). W: IV Polska Konferencja Paleobotaniki Czwartorzędu, Jeziorowskie, 16–19 czerwca 2009. Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa, s. 35–36.
- MARGIELEWSKI W., KOŁACZEK P., MICHCZYŃSKI A., OBIDOWICZ A., PAZDUR A. 2011. Record of the Meso- and Neoholocene Palaeoenvironmental Changes in the Jesionowa Landslide Peat Bog (Beskid Sądecki Mts., Polish Outer Carpathians). *Geochronometria* **38**(2): 138–154.

85. ROCZNICA URODZIN DR ANNY HUMMEL

85th anniversary of birthday of
Dr. Anna Hummel

Anna Hummel przyszła na świat w Poznaniu, 1 czerwca 1925 roku, w rodzinie pastora ewangelickiego, od 1951 roku biskupa – ks. Karola Kotuli i jego małżonki Anny z domu Kubisz. Miała trzech starszych braci: Jana, Adama i Tadeusza. Jan ukończył studia prawnicze i po wojnie pracował jako radca prawny w Olsztynie. Adam, z wykształcenia romanista, zatrudniony w Bibliotece Jagiellońskiej, był jednak przede wszystkim historykiem sztuki. Tadeusz Kotula ukończył filologię klasyczną i historię, po wojnie był profesorem historii starożytnej na Uniwersytecie Wrocławskim.

Anna, wraz z rodzicami i rodzeństwem, mieszkała w latach 1927–1939 w Łodzi. W 1937 roku ukończyła tam szkołę powszechną, a następnie dwie klasy prywatnego gimnazjum Cecylii Wadszczyńskiej. Naukę szkolną przerwał wybuch II wojny światowej. W 1940 roku rodzina Kotulów została wysiedlona z Łodzi do wsi Władysławów (gmina Lipsko koło Radomia), ale tam zamieszkała tylko część rodziny – pani Kotulowa z dwoma młodszymi synami i córką. W tym czasie ks. Kotula musiał się ukrywać, a najstarszy syn, Jan, dostał się do niewoli. Anna, aby kontynuować naukę, zamieszkała u zaprzyjaźnionej rodziny w Warszawie. Wstąpiła do Szarych Szeregów, ukończyła kurs sanitarny. Jako zastępowa drużyny

harcerskiej wykonywała wszelkie zadania, jakie podczas okupacji niemieckiej realizowali harcerze (szkolenia, kolportaż nielegalnej prasy), ale także – bezinteresownie – uczyła swoje podopieczne przyrody, matematyki i fizyki. W 1944 roku ukończyła na tajnym nauczaniu Liceum Przyrodnicze im. Klementyny Hoffmanowej w Warszawie i wróciła do rodziny, do Władysławowa. Po wstąpieniu tam do Batalionów Chłopskich przeszła przeszkolenie wojskowe, prowadziła kolportaż prasy podziemnej (pisaną nierzadko przez jej braci w domu), organizowała kursy sanitarne i uczyła dzieci z okolicznych wsi. Zatrzymana w łapance młodzieży do pracy w strefie przyfrontowej więziona początkowo w niemieckim bunkrze, potem pracowała w kuchni frontowej. Szczęśliwym zbiegiem okoliczności po niedługim czasie odzyskała wolność.

W 1945 roku rodzina powróciła do Łodzi, a Anna podjęła studia wyższe na Wydziale

Ryc. 1. Dr Anna Hummel w pierwszych latach pracy w Muzeum Ziemi PAN, na tarasie Muzeum (fot. A. Kohlman-Adamska).

Fig. 1. Dr. Anna Hummel at the beginning of her work at the Museum of the Earth, Polish Academy of Sciences, Warsaw (phot. A. Kohlman-Adamska).

Ryc. 2. Dział Paleobotaniki Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, 1976 rok. Od prawej: Anna Hummel, Kierownik Działu, Aleksandra Kohlman-Adamska, Zofia Baranowska-Zarzycka, Urszula Półtorak, Krystyna Juchniewicz (fot. L. Dwornik).

Fig. 2. Department of Palaeobotany, Museum of the Earth, Warsaw, 1976. From the right: Anna Hummel (Department's head), Aleksandra Kohlman-Adamska, Zofia Baranowska-Zarzycka, Urszula Półtorak, Krystyna Juchniewicz (phot. L. Dwornik).

Matematyczno-Przyrodniczym Uniwersytetu Łódzkiego. Po wyjściu za mąż w 1948 roku za Zbigniewa Hummła, inżyniera konstruktora budowlanego, przenieśli się do Warszawy i kontynuowała studia na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończyła z dyplomem magistra filozofii w zakresie botaniki w 1952 roku. Pracę magisterską pt. „Rodzaj *Sorbus* w Polsce” wykonała pod kierunkiem prof. dr. Bolesława Hryniewieckiego w Zakładzie Systematyki i Geografii Roślin UW.

Po studiach pracowała w roku akademickim 1952/1953 na etacie starszego asystenta w Katedrze Systematyki Roślin Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej. W latach 1954–1963, poza krótkim, niespełna rocznym zatrudnieniem w Dziale Paleobotaniki Muzeum Ziemi Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, nie była czynna zawodowo ze względu na stan zdrowia i konieczność opieki nad synami (Adamem urodzonym

w 1953 roku i Michałem – w 1956 roku). Do pracy w Muzeum w wymiarze $\frac{1}{2}$ etatu wróciła z dniem 1 września 1963 roku (Ryc. 1).

Swoją pracę w Muzeum Anna Hummel wykonywała pod kierunkiem prof. Hanny Czczottowej. Były to, trwające szereg lat, prace dokumentacyjne nad Katalogiem Roślin Kopalnych Polski. Głównym tematem badawczym stały się dla niej szczytki makroskopowe roślin, a zwłaszcza liście. W 1965 roku Anna przeszła na pełny etat: od 1.01.1970 – jako inżynier laboratoryjny, od 1.01.1974 – starszy inżynier laboratoryjny, od 1.09.1974 – starszy asystent muzealny, od 1.09.1976 – adiunkt muzealny, od 1.10.1983 – kustosz, od 1.01.1985 – starszy kustosz. Z dniem 2.01.1987 przeszła na pełny etat starszego kustosa w niepełnym wymiarze godzin, a następnie od 2.01.1988 aż do przejścia na emeryturę z dniem 31.12.1988 pracowała na pełnym etacie.

Od 1.09.1974 do 31.12.1988 dr A. Hummel

Ryc. 3. W kopalni węgla brunatnego w Turów, od lewej prof. Hanna Czczotowa, Władysław Micek oraz Anna Hummel, 1967 rok (własność Archiwum Działu Paleobotaniki MZ PAN).

Fig. 3. At brown-coal open-pit mine Turów, 1967. From the left: Prof. Hanna Czczot, Władysław Micek and Anna Hummel (owner: Archives, Department of Palaeobotany, Museum of the Earth).

pełniła funkcję Kierownika Działu Paleobotaniki Muzeum Ziemi PAN (Ryc. 2).

W tym miejscu chciałabym zacytować słowa Jej koleżanki i wieloletniej współpracowniczki, dr Aleksandry Kohlman-Adamskiej¹: „Anna Hummel tworzyła w latach 1959–1988 – razem z młodszymi o kilka lat od niej koleżankami – zespół Pracowni Paleobotanicznej w Muzeum Ziemi PAN w Warszawie. Prof. Hanna Czczotowa, założycielka Pracowni, postanowiła kierownictwo zespołem powierzyć w 1974 roku najstarszej z nas – Annie Hummel i to był wybór doskonały. Anna, jako kierownik, wniosła do naszego zespołu atmosferę przyjaźni, potrafiła zrozumieć nas i w miarę swoich możliwości pomóc nam w naszych problemach zawodowych i osobistych, a przede wszystkim swoim ogromnym zapałem do pracy naukowej

doprowadziła do tego, że wszystkie podjęliśmy prace doktorskie.

Takiej atmosfery pracy nie pamiętam w naszej Pracowni ani przedtem, ani potem – po odejściu Anny na emeryturę. Nieczęsto zdarza się kierownik, który nie jest zazdrosny o każdy twój sukces, wręcz odwrotnie, stara się każdemu pomóc, żeby to, co robisz wypadło jak najlepiej. Pamiętam, z jakim zaangażowaniem Anna tłumaczyła dla mnie niemieckie prace palinologiczne, potrzebne do mojego doktoratu, a przecież była to dla niej strata czasu.”

Jako Kierownik Działu Paleobotaniki Muzeum Ziemi PAN dbała nie tylko o podległych sobie pracowników. W latach 70. XX wieku, razem ze swoimi koleżankami, otoczyła troskliwą opieką mieszkającą już wtedy samotnie, prof. Hannę Czczotową. Ten etap Jej nieformalnej służby i pomocy zakończył się dopiero w 1982 roku, z dniem śmierci dziewięćdziesięcioletniej Pani Profesor.

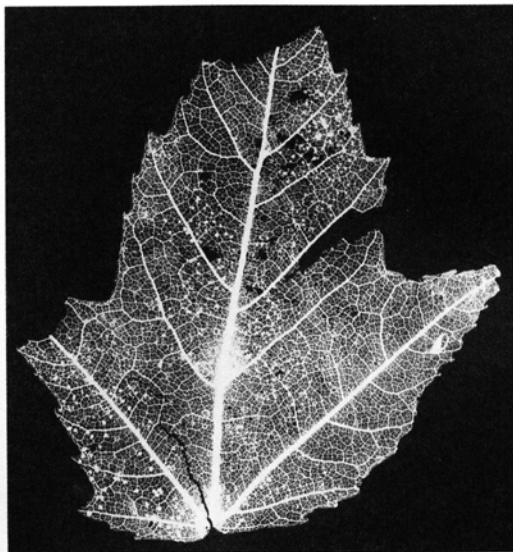
¹ Pani Dr Aleksandrze Kohlman-Adamskiej dziękuję za pomoc w zebraniu informacji.

Podczas pracy w Muzeum dr Anna Hummel wielokrotnie wyjeżdżała do ośrodków badań paleobotanicznych w Berlinie, Pradze, Leningradzie, Suchumi, we Lwowie, Budapeszcie oraz w Wiedniu. Przywiezione przez nią różnego rodzaju materiały porównawcze służyły potem wszystkim współpracowniczkom i wzbogaciły zbiory Pracowni. Kilkakrotnie uczestniczyła w wyjazdach terenowych do Kopalni Węgla Brunatnego w Turowie, gdzie pod kierunkiem prof. Hanny Czeczottowej były zbierane materiały do badań paleobotanicznych (Ryc. 3). Przez wszystkie lata swojej pracy uczestniczyła w pracach Działu Paleobotaniki MZ związanych z kolekcjonowaniem materiałów kopalnych różnego wieku oraz porządkowała kopalne i współczesne kolekcje porównawcze w zbiorach Muzeum. Jednak przede wszystkim kontynuowała badania

Ryc. 4. Anna Hummel przy pobieraniu materiału do badań w Ruszowie, rok 1974 (fot. Z. Hummel).

Fig. 4. Anna Hummel collecting palaeobotanic material at Ruszów, 1974 (phot. Z. Hummel).

Ryc. 5. Szczątek kopalnego liścia klonu (*Acer tricuspidatum* Bronn) z plioceńskiej flory Ruszowa ($\times 2$), wydobyty i zakonserwowany przez A. Hummel (fot. M. Kleiberowa).

Fig. 5. Fossil leaf of *Acer tricuspidatum* Bronn ($\times 2$) from Pliocene at Ruszów, found and prepared by A. Hummel (phot. M. Kleiberowa).

naukowe kopalnych szczątków liści, koncentrując się na florze kopalnej z Ruszowa koło Żar (Ryc. 4). Stanowisko to, odkryte przez doc. dr. Stanisława Dyjora z Oddziału Dolnośląskiego Państwowego Instytutu Geologicznego, okazało się unikatowym w skali nie tylko polskiej. Sposób zachowania materiału kopalnego umożliwił zastosowanie specjalnych metod preparacyjnych, zmodyfikowanych przez A. Hummel, dzięki którym uzyskała ona idealne obiekty badawcze. Przede wszystkim były to preparaty liściowe, tzn. pojedyncze liście kopalne zakonserwowane między płytkami szklanymi (Ryc. 5). Wykonanie ponad 200 sztuk takich okazów wymagało ogromnej precyzji, cierpliwości i czasu. Oprócz tego A. Hummel wydobyła z osadu liczne, zachowane w ile, szczątki roślin, które sama pieczołowicie, z wielką starannością zakonserwowała według wypracowanej przez siebie metody.

Kolekcja plioceńskiej flory Ruszowa jest do dzisiaj bardzo cennym materiałem naukowym i posiada duże walory ekspozycyjne. Jest stale

Fig. 6. Ekspozycja wypreparowanych i zakonserwowanych okazów z Ruszowa na wystawie w Muzeum Ziemi PAN, 2011 rok (fot. M. Wierzbicki).

Fig. 6. Plant remains from the Pliocene at Ruszów. Exhibition in the Museum of the Earth, 2011 (phot. M. Wierzbicki).

wykorzystywana w zajęciach dydaktycznych z młodzieżą i eksponowana na paleobotanicznych wystawach.

Odpowiednio wypreparowane i zakonserwowane przez Annę szczątki roślin były następnie obiektem jej dogłębnych studiów, prowadzonych z ogromną pasją badawczą i zaangażowaniem. Wykonanie kompleksowych badań morfologiczno-porównawczych, anatomicznych i paleotaksonomicznych umożliwiło ich Autorce wyczerpującą analizę materiału kopalnego i na tej podstawie wyciągnięcie właściwych wniosków, dotyczących zarówno charakterystyki znalezionych taksonów, pozycji stratygraficznej flory, jej składu, jak i warunków ekologicznych jej występowania.

Wyniki swoich badań Autorka przedstawiła w rozprawie doktorskiej pt. „Pliocenińska flora liściowa z Ruszowa koło Żar”, wykonanej pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Łańcuckiej-Srondoniowej w Instytucie Botaniki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie i obronionej w dniu 30.01.1981. Praca ta, opublikowana w 1983 roku,

jest modelowym opracowaniem flory liściowej tego wieku nie tylko w Polsce, ale i w Europie. Dzięki zastosowanym metodom badawczym, w tym przede wszystkim analizie kutykularnej, A. Hummel rozstrzygnęła wiele problemów taksonomicznych paleoflor neogenu, w zakresie przede wszystkim taksonów dwóch ważnych dla tego okresu czasu rodzin, *Fagaceae* i *Betulaceae*. Odkrycie i zbadanie licznych szczątków liści dębów i ich owoców, unikatowe w skali europejskiej, pozwoliło definitywnie określić związane z tym typem szczątków problemy taksonomiczne (rozdzielenie szczątków liści *Quercus-Castanea*). Podobnie badania rodziny *Betulaceae* z Ruszowa, której liście z neogenu należą do grupy najtrudniejszych do prawidłowego oznaczenia, wniosły istotny wkład w europejską paleobotanikę. Autorka rozstrzygnęła tu ostatecznie przynależność taksonomiczną m.in. gatunku kopalnego „*Betula prisca*” Ettingshausen. Jej praca doktorska została w 1981 roku wyróżniona nagrodą naukową Sekretarza Naukowego II Wydziału Polskiej Akademii Nauk.

Przez wszystkie lata swojej pracy w Muzeum Ziemi PAN dr A. Hummel brała czynny udział w popularyzacji wiedzy. Uczestniczyła w opracowaniu scenariuszy wystaw o tematyce paleobotanicznej i ich organizowaniu oraz pełniąc dyżury na wystawach, a także oprowadzając wycieczki. Okazy kopalnych liści, wydobyte i własnoręcznie w mistrzowski sposób zakonserwowane, są do dzisiaj oglądane i podziwiane, jak np. na wystawie pt. „Liście wczoraj i dziś”, stanowiąc doskonale tło dla współczesnej biżuterii artystycznej (Ryc. 6).

Dr Anna Hummel wyróżniała się w swojej pracy badawczej ogromną precyzją, cierpliwością, dociekliwością i rzetelnością. Z łatwością odnajdywała się w pedantycznie uporządkowanym materiale i tematyce badań. Pełna radości życia, wesoła i rozśpiewana, była wspaniałym kompanem dla swoich koleżanek.

Anna Hummel to osoba ogromnie uczynna i pełna życzliwości dla innych. Skromna, tolerancyjna, potrafiła być stanowcza i nieugięta w obronie własnych przekonań. Otoczona liczną i bardzo kochającą się Rodziną, nie zapomina o swoich koleżankach, z którymi – jak także z niżej podpisaną – łączyły Ją więzy długoletniej współpracy i serdecznej przyjaźni. Korzystając ze swobody, jaką stwarza emerytura, z myślą o wnukach i prawnukach, zajęła się pisaniem wspomnień rodzinnych, kompletowaniem i opisywaniem rodzinnych fotografii. W ten sposób powstały opracowania o rodzinie Kotulów, Kubiszów (ze strony matki), Hummlów (rodzina męża) oraz własne wspomnienia (4 części).

Jej koleżanka, Anna Kohlman-Adamska pisze: „Po przejściu na emeryturę w 1988 roku Anna pozostaje z nami w stałym kontakcie, interesując się na bieżąco sprawami Pracowni i zawsze podkreśla, że okres pracy w Muzeum Ziemi był dla niej jednym z piękniejszych okresów jej życia. My uważamy, że otrzymaliśmy dar od losu, gdy po latach ‘twardej dyktatury’ wprowadzonej w Pracowni przez prof. H. Czeczottową miałyśmy Kierownika, który chciał i potrafił poprowadzić Pracownię właściwą drogą.”

Z okazji Jej 85. urodzin, w imieniu całego grona paleobotanicznego i swoim własnym,

składam Kochanej Annie najlepsze życzenia długich lat w zdrowiu i pełnej sprawności.

Ewa ZASTAWNIAK-BIRKENMAJER

WYKAZ PUBLIKACJI DR ANNY HUMMEL

- HUMMEL A. 1970. Rodzaj *Cercidiphyllum* z Turowa. *Kwartalnik Geologiczny* **14**(4): 803–809.
- HUMMEL A. 1971. Rodzaj *Cercidiphyllum* we florach trzeciorzędowych Polski i terenów sąsiednich. *Rocznik Dendrologiczny* **25**: 63–75.
- HUMMEL A. 1975. Ulmaceae, Cercidiphyllaceae. W: H. CZECZOTT (red.), Flora kopalna Turowa koło Bogatyni. *Prace Muzeum Ziemi* **24**: 11–23.
- HUMMEL A. 1982. Hanna Czeczottowa (1888–1982). *Przeгляд Geologiczny* **30**(12): 689.
- HUMMEL A., JAKUBOWSKI K., MACZYŃSKA S., ZARZYCKA Z. 1982. Zbiory paleontologiczne w Muzeum Ziemi i ich znaczenie w pracach badawczych i popularyzatorskich. *Przeгляд Geologiczny* **30**(12): 644–649.
- HUMMEL A. 1983. The Pliocene leaf flora from Ruszów near Żary in Lower Silesia, SW Poland. *Prace Muzeum Ziemi* **36**: 9–104.
- HUMMEL A. 1983. Pliocenińska flora liściowa z Ruszowa k. Żar. Materiały z Sesji Naukowej poświęconej pamięci prof. H. Czeczottowej (5–6 października 1982). Muzeum Ziemi PAN, Warszawa, s. 26–28.
- HUMMEL A., ZARZYCKA Z. 1985. Pliocenińska flora liściowa i owocowo-nasienna z Ruszowa. W: A. JAHN, S. DYJOR (red.), Pliocenińska i eoplejstocenińska sieć rzeczna i związane z nią kompleksy osadów gruboklastycznych w Polsce. Materiały z krajowej konferencji naukowej, Wrocław, 18–20 czerwca 1985, Zakład Narodowy imienia Ossolińskich – Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, Wrocław [etc.], s. 13–15.
- HUMMEL A. 1987. Czeczottowa Hanna (1888–1982). W: S. FELIKSIK (red.), Słownik biologów polskich. Państwowe Wydaw. Naukowe, Warszawa, s. 111–112.
- HUMMEL A. 1991. Revision of the oldest original specimens of *Betula prisca* Ettingshausen. *Acta Palaeobot.* **31**(1–2): 63–71.
- HUMMEL A. 1991. The Pliocene leaf flora from Ruszów near Żary in Lower Silesia, South-West Poland. Part II (Betulaceae). *Acta Palaeobot.* **31**(1–2): 73–151.
- ZASTAWNIAK E., ŁAŃCUCKA-ŚRODONIOWA M., BARANOWSKA-ZARZYCKA Z., HUMMEL A., LESIAK M. 1996. Flora megasporowa liściowa i owocowo-nasienna. W: L. MALINOWSKA, M. PIWOCKI (red.), Budowa geologiczna Polski. III. Atlas skamieniałości przewodnich i charakterystycznych, 3a. Kenozoik. Trzeciorzęd. Neogen. Polska Agencja Ekologiczna, Warszawa, s. 855–932.

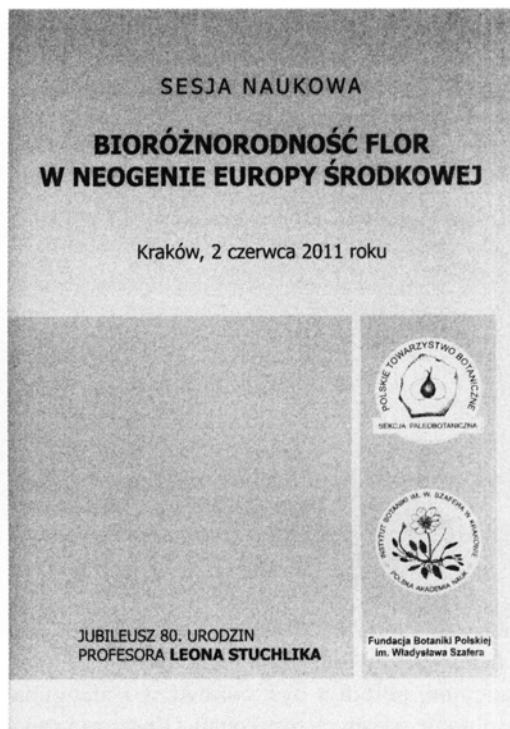
DYJOR S., SADOWSKA A., HUMMEL A., BARANOWSKA-ZARZYCKA Z., ZASTAWIAK E. 1998. Geological position and flora of Younger Neogene deposits in Lower Silesia. W: A. SADOWSKA, A. SZYNKIEWICZ (red.), Tertiary-Quaternary (Pleistocene) floras of Belchatów (Middle Poland) and several localities in south-western Poland. Guide to excursion 2, The 5th European Palaeobotanical and Palynological Conference, June 26–30, 1998, Cracow, Poland. W: Szafer Institute of Botany Polish Academy of Science, Kraków, s. 37–54.

**SESJA NAUKOWA „BIORÓŻNORODNOŚĆ
FLOR W NEOGENIE EUROPY
ŚRODKOWEJ” I JUBILEUSZ 80. URODZIN
PROFESORA LEONA STUCHLIKA
(KRAKÓW, 2 CZERWCA 2011)**

**Scientific Session ‘Biodiversity of floras in the
Neogene of Central Europe’ and 80th anniversary
of Professor Leon Stuchlik birthday
(Kraków, 2 June 2011)**

Sesja Naukowa „Bioróżnorodność flor w neogenie Europy Środkowej”, zorganizowana przez Sekcję Paleobotaniczną Polskiego Towarzystwa Botanicznego, odbyła się w Krakowie w dniu 2 czerwca 2011 roku (Ryc. 1). Głównym powodem jej przygotowania był jubileusz 80. urodzin prof. dr. hab. Leona Stuchlika, wybitnego polskiego paleobotanika-palinologa, długoletniego kierownika Zakładu Paleobotaniki Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie (1982–2001), a w latach 1990–1999 także dyrektora Instytutu Botaniki PAN. Wprawdzie 80. rocznica urodzin Profesora minęła 25 kwietnia bieżącego roku, ale mogła zostać należycie uczczona w nieco późniejszym terminie.

Współorganizatorami Sesji był Instytut Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, zapewniając uczestnikom miejsce obrad, oraz Fundacja Botaniki Polskiej im. W. Szafera w Krakowie. Jubilatą oraz przybyłych gości powitał prof. dr. hab. Konrad Wołowski, Dyrektor Instytutu Botaniki PAN. W swoim wystąpieniu podkreślił długoletnią pracę Jubilata dla Instytutu, który mimo przejścia na emeryturę w 2001 roku, jest nadal czynny zawodowo; m.in. wytrwale redaguje międzynarodowe czasopismo

Ryc. 1. Okładka programu Sesji Naukowej poświęconej jubileuszowi prof. L. Stuchlika.

Fig. 1. Cover of the scientific session program devoted to Prof. L. Stuchlik's Jubilee.

Acta Palaeobotanica, wydawane przez IB PAN. Jego 55 lat pracy naukowej można uznać za swojego rodzaju rekord, nie tylko w historii naszego Instytutu.

Pierwszym punktem programu Sesji był referat zatytułowany „Czcigodny Jubilat – Profesor Leszek Stuchlik w obiektywie”, wygłoszony przez niżej podpisaną, zilustrowany wybranymi zdjęciami Jubilata w różnych fazach jego działalności naukowej. Kompletny zbiór fotografii (160) otrzymał Jubilat, wraz z okolicznościowym wierszem autorstwa naszej koleżanki, dr Marii Barbackiej.

Następnie został odczytany list doc. dr. Krzysztofa Jakubowskiego, emerytowanego dyrektora Muzeum Ziemi PAN w Warszawie, z wyrazami uznania dla osiągnięć Jubilata oraz podziękowaniami za wieloletnią współpracę.

W uroczystym spotkaniu w Krakowie wzięły

udział 43 osoby, w tym małżonka Barbara i córka Małgorzata, wszyscy polscy palinolodzy zajmujący się badaniami trzeciorzędu oraz krakowscy paleobotanicy i goście zagraniczni: dr Magda Konzalová i prof. Zlatko Kvaček z Pragi oraz prof. Lilla Hably i dr Boglárka Erdei z Budapesztu (ryc. 2). Ze względu na udział gości z zagranicy sesja była dwujęzyczna – angielsko-polska.

Sesję referatową rozpoczęła dr Ewa Durska, z Wydziału Geologii Uniwersytetu Warszawskiego, referatem pt. „10 lat od wydania pierwszego tomu *Atlas of Pollen and Spores of the Polish Neogene: obecny stan prac*”. Podsumowała w nim wieloletnie prace całego zespołu polskich palinologów trzeciorzędu, w tym także Jubilata, których pokłosiem jest opublikowanie trzech tomów „Atlasu” oraz przygotowanie do

druku czwartego, ostatniego tomu. Redaktorem wszystkich tomów jest prof. Stuchlik, doskonały moderator współpracy całego zespołu. Atlas ten zyskał uznanie światowe, czego dowodem są recenzje wydrukowane w renomowanych międzynarodowych czasopismach (m.in. *Review of Palaeobotany & Palynology*, *Japanese Journal of Historical Botany* i *Feddes Repertorium*).

Wszystkie zgłoszone referaty dotyczyły paleogenu i neogenu, część z nich była poświęcona palinotaksonomii oraz palinostratygrafii, tematem pozostałych były opracowania makroskopowych szczątków roślin.

W grupie referatów poświęconych palinotaksonomii dr Aleksandra Kohlman-Adamska i dr Maria Ziemińska-Tworzydło przedstawiły wyniki swoich badań nad przynależnością taksonomiczną mioceńskich ziaren pyłku wybranych

Ryc. 2. Uczestnicy Sesji. Od lewej: K. Wołowski, A. Kohlman-Adamska, A. Wacnik, B. Erdei, K. Cywa, B. Słodkowska, R. Kowalski, E. Worobiec, L. Hably, G. Worobiec, A. Sojka, L. Stuchlik, A. Jarzynka, E. Zastawniak-Birkenmajer, A. Jurochnik, K. Birkenmajer, K. Stachowicz, Z. Kvaček, H. Ważyńska, M. Konzalová, J. J. Wójcicki, M. Barbacka, E. Durska, I. Grabowska, M. Ziemińska-Tworzydło, J. Ziaja (fot. K. Romeyko-Hurko).

Fig. 2. Participants of the Session. From the left: K. Wołowski, A. Kohlman-Adamska, A. Wacnik, B. Erdei, K. Cywa, B. Słodkowska, R. Kowalski, E. Worobiec, L. Hably, G. Worobiec, A. Sojka, L. Stuchlik, A. Jarzynka, E. Zastawniak-Birkenmajer, A. Jurochnik, K. Birkenmajer, K. Stachowicz, Z. Kvaček, H. Ważyńska, M. Konzalová, J. J. Wójcicki, M. Barbacka, E. Durska, I. Grabowska, M. Ziemińska-Tworzydło, J. Ziaja (phot. K. Romeyko-Hurko).

kopalnych taksonów rodziny *Fagaceae*. W drugim referacie z tego zakresu, przedstawionym przez dr Magdę Konzalovą, dr Barbarę Słodkowską i dr Marię Ziemińską-Tworzydło, rozważano podobieństwo botaniczne kopalnych ziaren pyłku nowego morfologicznego rodzaju *Edmundipollis* do rodzin *Araliaceae* i *Cornaceae*–*Mastixiaceae*.

W kolejnych wystąpieniach przedstawiono wybrane zagadnienia dotyczące palinostratygrafii osadów trzeciorzędowych. Dr Magda Konzalová scharakteryzowała zespoły palinomorf stwierdzone w stropowych osadach miąższych kompleksów pokładów węgla i warstw nadległych w trzech czeskich basenach: Cheb, Sokolov i Most. Było to zwięzłe podsumowanie jej wieloletnich badań prowadzonych na tym obszarze. Z kolei referat dr Barbary Słodkowskiej był poświęcony analizie wybranej czwartorzędowej struktury glaciektonicznej na Niżu Polskim przy zastosowaniu analizy palinologicznej. Autorka, w oparciu o pełne zespoły materii palinologicznej (obejmujące zarówno palinomorfy, jak i palynoklasty) oznaczone w osadach głębokiego wiercenia Wysoka Wieś K-2 w rejonie Wzgórz Dylewskich (NE Polska), określiła wiek poszczególnych pakietów skalnych, co pozwoliło na wyjaśnienie skomplikowanej budowy tej struktury geologicznej.

Dr Elżbieta Worobiec przedstawiła wstępne wyniki badań palinologicznych osadów z wiercenia na stanowisku Mizerna Nowa na Podhalu. Wiercenie to zostało wykonane w 1979 roku w pobliżu miejscowości Mizerna. Pochodzi stąd słynna flora owocowo-nasienna opracowana przez prof. Władysława Szafera (1954), który na jej podstawie, w osadach floronosnych Mizernej wyróżnił trzy piętra stratygraficzne: pliocen środkowy-górny, plio-plejstocen i starszy plejstocen.

Tematem pozostałych referatów były makroskopowe szczątki roślin. Były to: „Floral

diversity in the Pannonian Basin during the Pannonian age” (prof. Lilla Hably), „The buried Miocene forest at Bükkábrány” (dr Boglarka Erdei), „Rodzaj *Reevesia* (*Malvaceae* s.l.) w neogenie Kopalni Węgla Brunatnego «Belchatów»” (prof. Grzegorz Worobiec, dr Adam Szykiewicz i dr Elżbieta Worobiec), „Kopalne owoce i nasiona z klifu Rozewia” (mgr Rafał Kowalski) i „Wstępne doniesienie o oligoceńskiej florze liściowej z Rębiszowa (Dolny Śląsk)” (dr Katarzyna Krajewska).

Aspekty stratygraficzne i paleobotaniczne stanowiska Mizerna przedstawili prof. Ewa Zastawniak-Birkenmajer i prof. Krzysztof Birkenmajer. W swoim wystąpieniu prelegenci rozważali możliwość ustalenia granicy pliocen/plejstocen w Mizernej w oparciu o kryteria paleoflorystyczne i magnetostratygraficzne, nawiązując do aktualnie obowiązującego międzynarodowego standardu stratygraficznego, w którym granica neogen/czwartorzęd została przesunięta z 1.5 na 2.58 Ma BP.

Ostatnim punktem programu było zwiedzanie ekspozycji paleobotanicznej Muzeum Botanicznego Instytutu Botaniki PAN pt. „Krajobrazy roślinne Polski”.

Wszyscy uczestnicy Sesji otrzymali wydrukowane dzięki wsparciu Fundacji Botaniki Polskiej im. W. Szafera streszczenia referatów, poprzedzone kalendarium z życia Jubilata, pt. „Ważniejsze daty i wydarzenia z życia Jubilata, Profesora dr. hab. Leona Stuchlika”, opracowanym przez Ewę Zastawniak-Birkenmajer.

Tak minął ten pamiętny dzień, w którym grono najbliższych współpracowników i przyjaciół Jubilata uczciło Jego osiągnięcia naukowe i wyraziło wdzięczność za Jego długoletnią twórczą i organizacyjną działalność w polskiej paleobotanice.

Ad multos annos!

WAŻNIEJSZE DATY I WYDARZENIA Z ŻYCIA JUBILATA,
PROFESORA LEONA STUCLIKA

25 IV 1931	Narodziny: Chorzów; Rodzice: Augustyn i Antonina Maciejewska
1938–1945	Szkoła Powszechna w Chorzowie (1938–1942), następnie w Golasowicach (1943–1945)
1945–1950	Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące w Chorzowie
1950	Egzamin maturalny
1950–1953	Wydział Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego, Studia I stopnia
1953–1955	Studia magisterskie: Wydział Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego, praca magisterska: Roślinność leśna pasma Policy, promotor: prof. Bogumił Pawłowski
1955	Małżeństwo z Barbarą Wieczorek, koleżanką ze studiów
1955	Zatrudnienie w Zakładzie (Instytucie) Botaniki PAN w Krakowie
1957	Narodziny córki Małgorzaty
1958	Badania palinologiczne plejstocenu (nowy interstadiał)
1961–1978	„Prawa ręka” prof. Andrzeja Środonia, Kierownika Zakładu Paleobotaniki IB PAN
1962	<i>Geobotaniczna charakterystyka pasma Policy w Karpatach Zachodnich</i> , wspólnie z B. Stuchlikową
1963	Doktorat w Instytucie Botaniki PAN w Krakowie, praca doktorska: Analiza pyłkowa miocenijskich osadów z Rypina, promotor: prof. Władysław Szafer
1963	Półroczne stypendium w Laboratorium Palinologicznym w Solnej pod Sztokholmem, u prof. Gunnara Ertmana
1964	Wyprawa naukowa do Laponii
1967	Monografia: <i>Pollen morphology in the Polemoniaceae</i> – początek badań palinotaksonomicznych w Polsce
1968	Zbiorowiska leśne i zaroślowe pasma Policy w Karpatach Zachodnich
1968	Zbiorowiska ziołoroślowe i źródłiskowe pasma Policy w Karpatach Zachodnich
1968	Habilitacja na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego
1968	Udział w <i>Kolokwium Paleobotanicznym</i> w Berlinie, NRD
1968–1996	Referent prac paleobotanicznych polskich, czeskosłowackich i rosyjskich dla <i>Excerpta Botanica</i>
1970	Tytuł doktora habilitowanego
1971	<i>Miocen słodkowodny Kotliny Śląskiej</i> , wspólnie z Nestorem Oszczytko
1971	Pierwszy pobyt na Kubie (7 miesięcy), Instytut Botaniki Kubańskiej Akademii Nauk – organizacja Pracowni Palinologicznej
1973	Członek Rady Redakcyjnej <i>World Pollen and Spore Flora</i>
1974	Drugi pobyt na Kubie (Ryc. 3) – pyłek alergenny, pyłek kubańskich <i>Gymnospermae</i>
1975	Preglacja! Ponurzyca
1975	Środkowy plejstocen w Szaflarach, wspólnie z prof. Krzysztofem Birkenmajerem
1975	Kongres Botaniczny w Leningradzie (Ryc. 4)
1976	Wyprawa naukowa do Indii, wspólnie z dr Haraldem Waltherem ze Staatliches Museum für Mineralogie und Geologie zu Dresden, NRD
1977	Podsumowanie badań palinologicznych neogenu Podhala, wspólnie z Janiną Oszast
1978	Dwumiesięczny pobyt w ośrodkach paleobotanicznych Republiki Federalnej Niemiec
1978	Nagroda Naukowa Sekretarza Wydziału II Polskiej Akademii Nauk

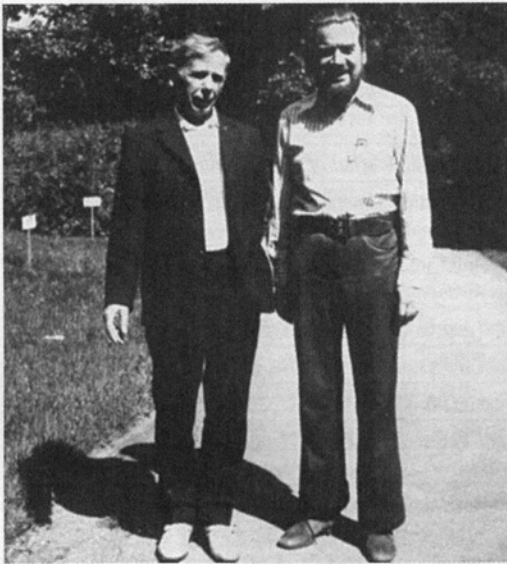
1980	Pierwszy pobyt w Gruzji w L. Davitashvili Institute of Palaeobiology, Tbilisi, korelacja flor neogenu Paratetydy Centralnej i Wschodniej, zbiór materiałów porównawczych na Kaukazie
1980	Chronostratygrafia neogenu Polski Południowej
Lata 1980.	Początek naukowej współpracy z paleobotanikami i palinologami Czech i Słowacji, badania palinologiczne miocenu Chebskiej Panvi
1980	Członek korespondent Sociedad Cubana de Alergologia
1980–1983	Wiceprzewodniczący Sekcji Paleontologicznej Polskiego Towarzystwa Geologicznego
1980	Współpraca z dr Svetlaną Sybray z Instytutu Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Ukrainy, korelacja neogenu Paratetydy Centralnej i zachodniej części Paratetydy Wschodniej
Lata 1980.	Badania węgla brunatnych Bełchatowa
1981	Trzeci pobyt na Kubie – palinotaksonomia <i>Chloranthaceae</i> , <i>Canellaceae</i> i <i>Phytolaccaceae</i> , wspólnie z Milagros Moncada
1981	Pionierska publikacja z wynikami badań palinologicznych paleogenu Ezcurra Inlet Group, King George Island, Antarktyda Zachodnia
1981–1984	Członek Zarządu Sekcji Paleobotanicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego
1982–2001	Kierownik Zakładu Paleobotaniki Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Krakowie
1982	Pierwsza wyprawa do Północnej Korei, zebranie materiałów porównawczych
1983	Tytuł profesora nadzwyczajnego
1983	Nagroda Polskiej Akademii Nauk i Czechosłowackiej Akademii Nauk za wieloletnią współpracę naukową
1984	Druga wyprawa do Północnej Korei, zebranie materiałów porównawczych
1985	Medal jubileuszowy 100-lecia urodzin W. Szafera i 30-lecia Instytutu Botaniki PAN w Krakowie
1985–1998	Przewodniczący Rady Redakcyjnej <i>Wiadomości Botanicznych</i>
1986	Drugi pobyt w Gruzji w L. Davitashvili Institute of Palaeobiology, Tbilisi, pionierskie w skali europejskiej badania porównawcze powierzchniowych spektrów pyłkowych ze współczesną roślinnością refugium, wspólnie z Eliso Kvavadze
1986	Redaktor naczelny <i>Acta Palaeobotanica</i>
1986	Złoty Krzyż Zasługi
1987	Powierzchniowe próby palinologiczne a współczesna roślinność Kolchidy, wspólnie z Eliso Kvavadze
1987	Organizator wycieczki paleobotanicznej w ramach XIV Międzynarodowego Kongresu Botanicznego w Berlinie Zachodnim
1987–1990	Przewodniczący Komitetu Botaniki Polskiej Akademii Nauk
1987–1996	Członek Rady Redakcyjnej <i>Grana</i>
1987	Preglacjał Mirowa i Opaczy, wspólnie z Wojciechem Morawskim
1989	Trzeci pobyt w Gruzji w L. Davitashvili Institute of Palaeobiology, Tbilisi
1989	Symposium <i>Palaeofloristic and palaeoclimatic changes during Cretaceous and Tertiary</i> w Bratysławie (Czechosłowacja) – początek współpracy palinologów polskich, słowackich, czeskich, ukraińskich, białoruskich, węgierskich i jugosłowiańskich, wspólne publikacje w latach 1993, 1994, 1997
1989	Podjęcie prac nad <i>Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene</i> , we współpracy z Ireną Grabowską, Aleksandrą Kohlman-Adamską, Anną Sadowską, Barbarą Słodkowską, Hanną Ważyńską i Marią Ziemińską-Tworzydło
1989	Nagroda Polskiej Akademii Nauk i Akademii Nauk ZSRR z tytułu współpracy naukowej z paleobotanikami Gruzji

1990	Czwarty pobyt w Gruzji w L. Davitashvili Institute of Palaeobiology, Tbilisi, powierzchniowe próby palinologiczne a współczesna roślinność Abchazji, wspólnie z Eliso Kvavadze
Lata 1990.	Współpraca z prof. Conception Alvarez-Ramis, Madryt, Hiszpania
1990–1999	Dyrektor Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
1991	Powierzchniowe próby palinologiczne a współczesna roślinność Trialeti, wspólnie z Eliso Kvavadze
1991	Tytuł profesora zwyczajnego
1991	Miocen Kotliny Sądeckiej, wspólnie z Nestorem Oszczytko i Adamem Wójcikiem
1991	Członek korespondent Polskiej Akademii Umiejętności
1991–1998	Zastępca Przewodniczącego Komitetu Botaniki Polskiej Akademii Nauk
1993	Powierzchniowe próby palinologiczne a współczesna roślinność lasów z <i>Zelkova</i> w rezerwacie Babanuri we wschodniej Gruzji, wspólnie z Eliso Kvavadze
1993	Powierzchniowe próby palinologiczne w rejonie stepowym wschodniej Gruzji, wspólnie z Eliso Kvavadze
1993	Powierzchniowe próby palinologiczne w lasach górskich rezerwatu Lagodehki, wspólnie z Eliso Kvavadze
1995	Drugi pobyt w Indiach – lasy reliktowe w ostojach trzeciorzędowych
1995	50. Jubileuszowy Zjazd Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Krakowie (Ryc. 5 i 6)
1996	Konferencja International Organization of Palaeobotany, Santa Barbara, Kalifornia, USA (Ryc. 7)
1997	Organizacja konferencji: <i>The Second International Conference of the Preservation of Botanical Collections</i> , Kraków
1998	Organizacja konferencji: <i>The Fifth European Palaeobotanical-Palynological Conference</i> , Kraków (Ryc. 8)
1998	Trzeci pobyt w Indiach
1998	Powierzchniowe próby palinologiczne w dolinie Alazanii we wschodniej Gruzji, wspólnie z Eliso Kvavadze
1999	Współpraca polsko-chińska (Ryc. 9 i 10)
2000	<i>Acta Palaeobotanica</i> otrzymują rangę <i>An International Journal of Palaeobotany and Palynology</i>
2000	Medal Towarzystwa Paleobotanicznego w Lucknow, India (<i>International Medal of the Palaeobotanical Society</i>)
2001	Zakończenie pracy etatowej w Instytucie Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
2001	Współautorstwo i redakcja <i>Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene</i> , vol. 1 – <i>Spores</i>
2002	Współautorstwo i redakcja <i>Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene</i> , vol. 2 – <i>Gymnosperms</i>
2004	Przewodniczący Rady Fundacji Botaniki Polskiej im. W. Szafera
2009	Współautorstwo i redakcja <i>Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene</i> , vol. 3 – <i>Angiosperms</i> (1)
2010	Jubileuszowy 50 tom <i>Acta Palaeobotanica</i> pod redakcją Prof. L. Stuchlika
2011	Współautorstwo i redakcja <i>Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene</i> , vol. 4 – <i>Angiosperms</i> (2)
2011	Bibliografia prac prof. Leona Stuchlika, <i>Acta Palaeobotanica</i> 51 (1)

Ryc. 3. Prof. L. Stuchlik wśród młodych palm u stóp wzniesienia Pelo Malo na Kubie (1974 rok) (fot. M. Moncada).

Fig. 3. Prof. L. Stuchlik under palms near Pelo Malo, Cuba, in 1974 (phot. M. Moncada).

Ryc. 4. Prof. L. Stuchlik i paleobotanik rosyjski dr Pawel I. Dorofeev (z lewej) podczas Kongresu Botanicznego w Leningradzie (1975 rok) (fot. D. H. Mai).

Fig. 4. Prof. L. Stuchlik and a Russian palaeobotanist Dr Pawel I. Dorofeev (left) at the Botanical Congress in Leningrad (1975) (phot. D. H. Mai).

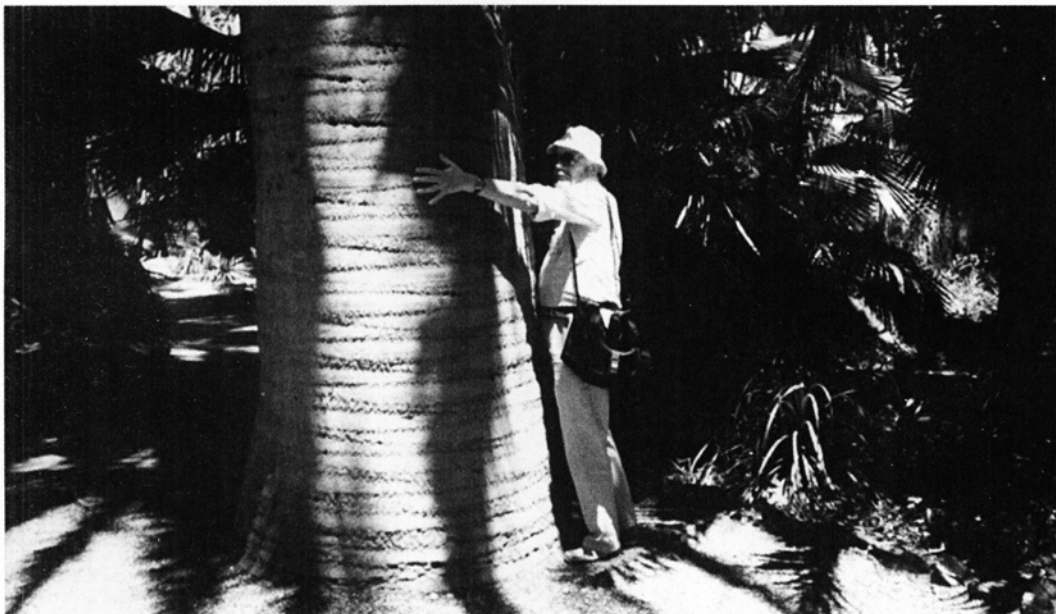
Ryc. 5. Barbara i Leon Stuchlikowie podczas 50. Jubileuszowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Krakowie w 1995 roku (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 5. Barbara and Leon Stuchlik at the 50. Jubilee of the Polish Botanical Society (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Ryc. 6. Prof. L. Stuchlik i paleobotanik niemiecki prof. Hans-Joachim Schweitzer (Uniwersytet w Bonn) jako gość 50. Jubileuszowego Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Krakowie w 1995 roku (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 6. Prof. L. Stuchlik and a German palaeobotanist Prof. Hans-Joachim Schweitzer (Bonn University) at the 50. Jubilee Meeting of the Polish Botanical Society, Cracow, 1995 (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Ryc. 7. Prof. L. Stuchlik mierzy pień palmy w Ogrodzie Botanicznym Hanny Wolskiej w Santa Barbara, USA, 1996 rok (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 7. Prof. L. Stuchlik measuring a palm stem in the Hanna Wolska Botanical Garden at Santa Barbara, USA, 1996 (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

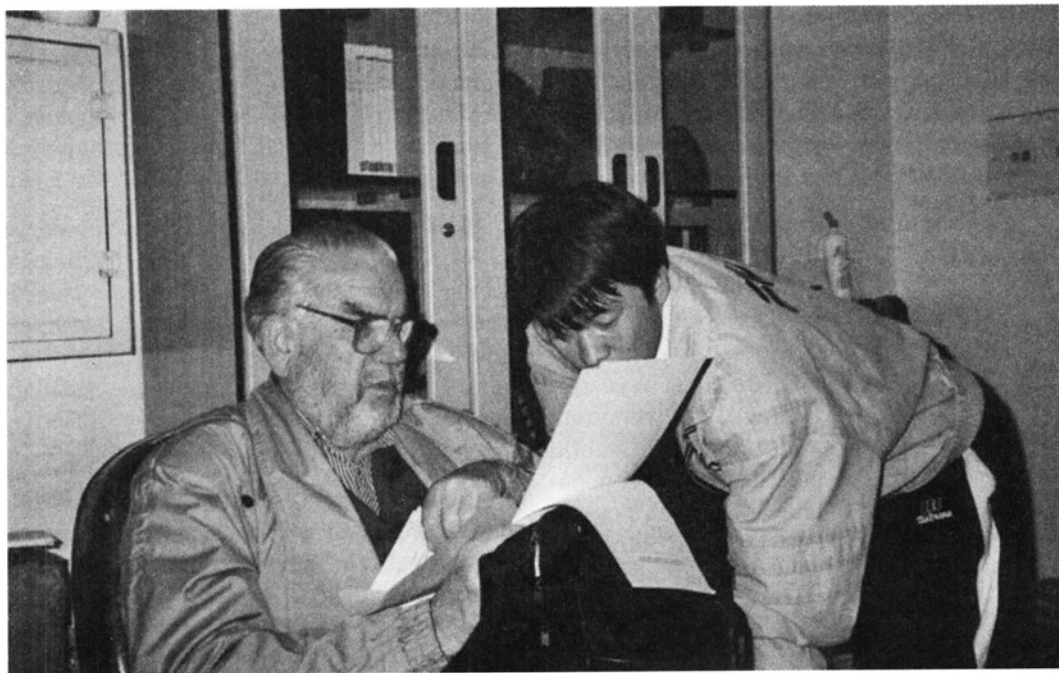
Ryc. 8. Komitet Organizacyjny 5. Europejskiej Konferencji Paleobotaniczno-Palinologicznej w Krakowie, w 1998 roku. Od lewej: L. Stuchlik – przewodniczący, D. Nalepka, K. Wasylińska, E. Zastawniak – sekretarz generalny i G. Worobiec (fot. A. Pachoński).

Fig. 8. Organizing Committee of the 5th European Palaeobotanical-Palynological Conference in Cracow, 1998. From the left: L. Stuchlik – chairman, D. Nalepka, K. Wasylińska, E. Zastawniak – general secretary and G. Worobiec (phot. A. Pachoński).

Ryc. 9. Prof. L. Stuchlik przed hotelem Chińskiej Akademii Nauk w Pekinie, w 1999 roku (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 9. Prof. L. Stuchlik in front of the hotel of the Chinese Academy of Sciences, Beijing, 1999 (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Ryc. 10. Dr Xu-Jing Xian konsultuje z prof. L. Stuchlikiem oznaczenia ziarn pyłku w Instytucie Botaniki Chińskiej Akademii Nauk w Pekinie, 1999 rok (fot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Fig. 10. Dr Xu-Jing Xian consulting with Prof. L. Stuchlik determination of pollen grains at the Botanical Institute of the Chinese Academy of Sciences in Beijing, 1999 (phot. E. Zastawniak-Birkenmajer).

Ewa ZASTAWNIAK-BIRKENMAJER

PRO MEMORIA

250-lecie urodzin ks. Stanisława Bonifacego Jundzilla (6 V 1761 – 15 IV 1847), botanika,

ur. w Jasiańcach w pow. lidzkim, zm. w Wilnie, księdza, zakonnika Zgromadzenia Pijarów, profesora botaniki i historii naturalnej, dyrektora Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu w Wilnie, autora m.in. pierwszej w języku polskim terenowej flory, na której wzorowali się późniejsi botanicy *Opisanie roślin*

w prowincji W.X.L. [Litewskiego] naturalnie rosnących (1791, wyd. 2 – 1811, zmienione) (zob. *Wiadom. Bot.* 41(2): 58, 1997).

225-lecie urodzin Alojzego Rafała Estreichera (21 VI 1786 – 1 VIII 1852), przyrod-

nika, ur., zm. w Krakowie, członka sławnego profesorskiego rodu zasłużonego dla Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesora, rektora UJ, dyrektora Ogrodu Botanicznego, podróżnika po Europie, autora zbiorów botanicznych, entomologicznych

i mineralogicznych (zob. *Wiadom. Bot.* 40(2): 56, 1996).

100-lecie urodzin Stefana Marii Guta (2 II 1911 – 13 VI 1962), biologa, działacza ochrony przyrody, ur., zm. w Krakowie, długoletniego pracownika Zakładu Ochrony Przyrody PAN, autora m.in. *Poradnika metodycznego ochrony przyrody* (1959).

100-lecie urodzin Ireny Rejment-Grochowskiej (22 II 1911 – 6 V 1979), briologa, badaczki wątrobowców, ur., zm. w Warszawie, profesora, dyrektora Instytutu Botaniki, dziekana Wydziału Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, autorki prac naukowych i popularnonaukowych poświęconych wątrobowcom

i innym mszakom Polski, m.in. tomu dotyczącego tej grupy roślin we *Florze słodkowodnej Polski* (1971), a także podręczników (zob. *Wiadom. Bot.* 43(1/2): 72, 1999).

100-lecie urodzin Ireny Ludmiły Kucowej (12 VI 1911 – 1 VII 1995), systematyka, ur. w Trzebini, zm. w Krakowie, kustosa Działu Botanicznego Muzeum Przyrodniczego PAU, adiunkta Instytutu Botaniki PAN, autorki wielu opracowań, np. rodzin *Droseraceae* i *Rubiaceae* do dzieła *Flora polska*.

Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych, specjalistki w badaniach m.in. rodzajów *Galium* i *Senecio*.

95-lecie urodzin, 10-lecie śmierci Wojciecha Roeske (9 II 1916 – 25 IV 2001), farmaceuty, historyka farmacji, ur. w Trzemesznie, zm. w Krakowie, asystenta Ogrodu Botanicznego UJ, gdzie założył dział roślin leczniczych, profesora

Akademii Medycznej w Krakowie, kierownika Zakładu Historii Farmacji, dyrektora Muzeum Farmacji, które przeniósł do obecnej siedziby przy ul. Floriańskiej 25, autora ok. 400 artykułów i książek dotyczących historii i kulturowych aspektów farmacji.

55-lecie śmierci Aleksandra Kozikowskiego (2 VI 1879 – 11 VI 1956), leśnika, entomologa, ur. w Fitowie (dawny pow. lubawski), zm. w Poznaniu, profesora Wyższej Szkoły Lasowej we Lwowie oraz Uniwersytetu Poznańskiego, autora ponad 100 publikacji na temat m.in. ochrony roślin i ochrony lasu, botaniki leśnej i ochrony przyrody.

50-lecie śmierci Józefa Panka (15 X 1880 – 19 III 1961), botanika, spolonizowanego Czecha, ur. w Otyczce k. Równego na Wołyniu, zm. we Wrocławiu, adiunkta Katedry Morfologii i Systematyki Roślin Uniwersytetu Wrocławskiego, pracownika Zielnika tej uczelni, autora prac dotyczących roślinności Wołynia, m.in. *Roślinność stepowa i naskalna stepowego Wołynia*.

Alicja ZEMANEK

LEKSYKON BOTANIKÓW POLSKICH DICTIONARY OF POLISH BOTANISTS

79. LIDIA DĄBROWSKA

1. DATA I MIEJSCE URODZENIA I ŚMIERCI. Ur. 30 V 1935, Sandomierz, zm. 24 XI 1986, Kraków.

2. RODZINA. Ojciec – Feliks Zaboklicki (1902–1940), ppor. rez., podkomisarz Straży Więziennej w Sandomierzu, jeniec obozu wojennego w Ostaszku (ZSRR), w IV 1940 zamordowany przez NKWD w Twerze (Kalinin), pogrzebany w Miednoje (figuruje na liście ofiar zbrodni katyńskiej jako Feliks Żaboklicki), pośmiertnie odznaczony 15 VIII 1985 przez Ministra Spraw Wojskowych w Londynie Krzyżem Kampanii